

9 op 10 voor wetenschappen, 5 op 10 voor gelijke kansen

Laat vijftienjarigen in 57 landen dezelfde test 'wetenschappelijke vaardigheden' afleggen en de Vlaamse eindigen in de top tien. Enkel Finland en Hongkong-China doen het echt beter. Maar het driejaarlijkse Pisa-onderzoek legt ook een knelpunt bloot: de kloof tussen rijke en arme en tussen autochtone en allochtone leerlingen blijft groot. Hoe zit dat met die gelijke kansen?

Hoe goed kunnen leerlingen wetenschappelijke onderwerpen onderscheiden van andere? Hoe goed kunnen ze fenomenen zoals de bliksem of de werking van een stofzuiger op een wetenschappelijke manier uitleggen? Om de drie jaar meet de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (Oeso) de 'wetenschappelijke geletterdheid' van jongeren. Dat is meer dan schoolse kennis kunnen reproduceren. 5 000 Vlaamse leerlingen voerden opdrachten uit. Dit zijn de voornaamste resultaten van Pisa2006:

VLAAMSE LEERLINGEN SUBTOP

De Vlaamse leerlingen behalen 529 punten voor wetenschappen en veroveren daarmee de achtste plaats. Samen met Canada, Tapei-China, Estland, Japan, Nieuw-Zeeland, Australië, Nederland, Korea en Liechtenstein zit Vlaanderen in de subtop. Tussen deze landen is er statistisch gezien geen betekenisvol verschil. Finland en Hongkong-China scoren beter met respectievelijk 563 en 542 punten. Alle andere landen en de andere gemeenschappen van België scoren duidelijk slechter dan Vlaanderen.

	LAND	SCORE
1.	Finland	563
2.	Hongkong-China	542
3.	Canada	534
4.	Taipei-China	532
5.	Estland	531
6.	Japan	531
7.	Nieuw-Zeeland	530
8.	Vlaanderen	529
9.	Australië	527
10.	Nederland	525
11.	Korea	522
12.	Liechtenstein	522

WETENSCHAPPEN: 9 OP 10

Eén Vlaamse leerling op acht presteert op de hoogste niveaus voor wetenschappen. Dat is meer dan het Oeso-gemiddelde. In totaal verdeelt Pisa de scores van de leerlingen over zes verschillende vaardigheidsniveaus: niveau 1 is het laagste niveau voor wetenschappen, niveau 6 het hoogste. Zowel in Vlaanderen als in de Oeso-landen presteert 1 procent van de leerlingen op het hoogste vaardigheidsniveau, maar als je ook niveau vijf meerekent, zijn er in de Oeso-landen 9 procent en in Vlaanderen 12 procent hoogpresteerders. Het tweede niveau van wetenschappelijke geletterdheid geldt internationaal als maatstaf: vanaf dat niveau passen leerlingen echt wetenschappelijke vaardigheden toe om problemen op te lossen. In een gemiddeld Oeso-land presteren bijna vier op de vijf leerlingen op dat niveau. In Vlaanderen is dat bijna 90 procent.

GELIJKE KANSEN

Omdat de 'gemiddelde' leerling niet bestaat, bekijkt Pisa hoe de resultaten gespreid zijn. Vier hamvragen maken duidelijk of het Vlaams onderwijs gelijke kansen garandeert.

1. Verschil tussen sterke en zwakke leerlingen klein.

In Vlaanderen is er een verschil van 302 punten tussen de 5 procent slechtst en 5 procent best scorende leerlingen. Dat verschil is iets kleiner dan in een gemiddeld Oeso-land en dus normaal. In veel landen is de kloof een stuk groter. Van de zeven landen die gemiddeld hoger scoren dan Vlaanderen, hebben enkel Estland en Finland een kleinere spreiding.

2. Meisjes scoren voor wetenschappen even goed als jongens.

In Vlaanderen presteren jongens gemiddeld even goed als meisjes in wetenschappen. Op schoolniveau doen jongens het wel beter dan meisjes. Dat komt omdat jongens vaker voor meer wetenschappelijke richtingen kiezen dan meisjes. Maar omdat meisjes in het algemeen vaker kiezen voor meer academische studierichtingen, beïnvloedt dat hun gemiddelde score positief.

3. 'Rijken' scoren beter dan 'armen'.

Vlaamse leerlingen uit 'rijke' gezinnen (dat heet dan: met een hoge sociaal-economische thuissituatie) scoren

beduidend hoger dan leerlingen uit 'rijke' gezinnen in een gemiddeld Oeso-land. En leerlingen uit 'arme' gezinnen scoren eveneens hoger dan in een gemiddeld OESO-land, maar toch lager dan je zou mogen verwachten. In Vlaanderen is er namelijk een sterker verband tussen de sociaal-economische achtergrond van leerlingen en hun prestaties voor wetenschappelijke geletterdheid dan in een gemiddeld Oeso-land. We kennen meer ongelijkheid tussen leerlingen van verschillende sociale groepen. Toch scoren die allemaal beter dan hun collega's uit gelijkaardige gezinnen in andere landen.

4. Autochtone leerlingen doen het aanzienlijk beter dan allochtone.

Pisa2006 onderscheidt drie categorieën leerlingen op basis van hun geboorteland en dat van hun ouders: autochtonen, tweedegeneratieleerlingen (ouders zijn in een ander land geboren) en eerstegeneratieleerlingen (leerling en ouders zijn in een ander land geboren). 7 procent van de deelnemende leerlingen Vlaanderen is een eerste- of tweedegeneratieleerling. In een gemiddeld Oeso-land scoren autochtone leerlingen een half vaardigheidsniveau hoger dan tweedegeneratieleerlingen. Vlaanderen staat aan de top wat de voorsprong van autochtone leerlingen betreft: zij scoren meer dan een volledig vaardigheidsniveau hoger. Ook ten opzichte van eerstegeneratieleerlingen presteren de autochtone leerlingen aanzienlijk beter. Als ook de thuistaal in rekening wordt gebracht, blijkt dat leerlingen die een andere thuistaal spreken dan het Nederlands of een andere officiële landstaal, zwaar benadeeld zijn tegenover de groep leerlingen die wel één van deze talen spreekt.

"Gelijke kansen realiseer je niet op korte termijn", reageert onderwijsminister Vandenbroucke op de Pisa-resultaten. "Een volgehouden gelijkekansen- en talenbeleid is nodig." De minister benadrukt dat het daarbij om 'uitstekend onderwijs' gaat: kansen op middelmatigheid zijn geen gelijke kansen. Hoe hij dat wil realiseren, lees je in zijn beleidsbrief

Vlaanderen verliest eerste plaats voor wiskunde

Terwijl Vlaamse vijftienjarige leerlingen in 2003 nog met stip de eerste plaats voor wiskunde veroverden, bevolken ze nu de kopgroep samen met de leerlingen van vier andere landen (Tapei-China, Finland, Hongkong-China en Korea). Tapei-China haalt de beste score met 549 punten, Vlaanderen haalt 543 punten. Tussen de landen van de kopgroep is er statistisch gezien geen betekenisvol verschil. Zijn we onze wiskundeknobbel aan het kwijtspelen? Nee.

Dat het Vlaamse wiskundegemiddelde deze keer iets lager uitvalt, komt vooral doordat de scores van de hoogstpresterende leerlingen iets lager liggen dan in 2003. Eén van de mogelijke verklaringen is dat 'wiskunde' in de bevraging van 2006 geen hoofddomein was, wat in 2003 wel het geval was. Hierdoor verdwenen er heel wat echt moeilijke vragen. En net daarin kunnen Vlaamse leerlingen zich onderscheiden. Alle andere landen en de andere gemeenschappen van België scoren beduidend slechter dan Vlaanderen en de topgroep.

Een toets voor 5 000 leerlingen

Pisa is een letterwoord voor Programme for International Student Assessment. Het is een grootschalige, driejaarlijkse internationale studie van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (Oeso) die de kennis en vaardigheden van vijftienjarige leerlingen test voor lezen, wiskunde en wetenschappen. Het hoofddomein van Pisa2006 is wetenschappen. In Vlaanderen legden iets meer dan 5 000 leerlingen uit 162 scholen de tests af. Er namen 57 landen deel aan het Pisa-onderzoek: alle 30 Oeso-landen en 27 partnerlanden. Pisa maakt het mogelijk om na te gaan hoe prestaties van leerlingen veranderen en op welke trap van de internationale ladder Vlaanderen staat.

Download het volledige rapport 'Wetenschappelijke vaardigheden voor de toekomst. De eerste resultaten van Pisa2006'. Surf naar www.ond.vlaanderen.be/onderwijsstatistiek en klik op 'Pisa2006'.